

WIKIPEDIA

La serp que es mossega la cua

MARINA
ESPASA

El prefaci d'aquest llibre curiosíssim explica més o menys això: que els asteques estaven convençuts que cada cin-

quanta-dos anys el món podia acabar-se. Llavors sacrificaven un presoner arrencant-li el cor i llençant-lo al foc, es tallaven les orelles i duïen torxes enceses d'una punta a l'altra del regne per provar d'il·luminar-lo. Els nens que naixien aquella nit rebien el nom de "Temps Nou" i, l'endemà al matí, quan s'adonaven que el món no s'havia acabat, desplegaven estores noves, menjaven pastissos i decapitaven guatilles. Històries com aquesta són les que es van succeir al llarg del llibre, que es podria definir com un tractat literari sobre antropologia mundial. No puc reproduir-ne el to ni la cadència que

fa servir Eliot Weinberger (Nova York, 1949), un assagista literari i polític nord-americà que aboca els seus coneixements enciclopèdics (que ocupen set pàgines de bibliografia i que només poden ser anteriors a Google i tot el que ha trossegat la nostra cosmogonia) per proporcionar-nos una experiència de lectura el més literària possible: si pot posar un conte tradicional japonès al costat d'un llistat de rinoceronts que n'il·lumina un sentit ocult, ho farà. Si pot reduir l'extensió d'un capítol a una línia, també. Si pot col·locar la història d'un il·luminat italià del segle XVII darrere d'un repàs dels mapes de línies a terra al desert del Perú, no ho farà al revés, i és aquest ordre, i les connexions que se'n puguin derivar, el que donarà sentit al llibre.

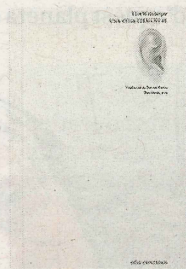
Cal afrontar el llibre sense prejudicis: al capdavant, l'estructura del nos-

tre cervell pot ser el reflex de la d'una flor que es bada a la província de Se-zuan. Aquest és un d'aquells llibres que ens recorden que, a vegades, la distància entre l'antropologia i la poesia és igual a zero.

Què vertebrava l'espècie humana?

L'autor, expert en cultures tan diverses com la xinesa, la clàssica o les precolombines –i de qui Duomo va editar l'antologia *Las cataratas* al 2012–, corre el perill de relliscar i caure en un recull de curiositats com les d'aquella revista que es deia *Muy Interesante*, però no ho fa. Els capítols (n'hi ha 34) salten de la tradició gàlica més antiga al simbolisme dels llangardaixos o els tigres, la definició de la poesia com a vent i ossos o el fascinant capítol sobre el concepte de vòrtex, potser l'epicentre del llibre des del punt de vista conceptual. Com que és un bon escriptor, sap distribuir esforços i fer les el·lipses justes, i aconseguir emocionar-nos, per exemple, amb la història de la Perpètua, una màrtir cristiana torturada pels romans, o amb la d'una noia de la costa oriental de l'Índia que es converteix en arbre.

El llibre, que va ser publicat en anglès el 2007, es titula *Una cosa elemental*: llança la hipòtesi que hi ha un element bàsic que vertebrava l'espècie humana tot i les seves múltiples manifestacions culturals. Una estructura, una forma. El vòrtex d'on tot va sortir i on tot anirà a parar quan el món s'acabi i se'n endugui a tots en un remolí com el de la cua d'un porc, l'infern de Dant o la doble hèlix de l'ADN. El llibre dibuixa línies que apunten cap a tot tipus de direccions, dinamita parets entre gèneres (suariem tant per enquistar-lo en una col·lecció de ficció com en una de no-ficció) o il·lumina coincidències increïbles com la que hi ha entre dos tipus de tombes megalítiques de fa milers d'anys i la divisió actual entre la Irlanda del Sud i la del Nord. Ja ho deia el poeta Samuel Taylor Coleridge, citat per Eliot Weinberger: "La finalitat comuna de qualsevol narrativa és [...] fer que tots els esdeveniments que es mouen en línia recta adoptin un moviment circular: la serp que es mossega la cua".

UNA COSA
ELEMENTAL
ELIOT
WEINBERGER
DÍAS CONTADOS
TRAD. FERRAN
RÀFOLS GESA
240 PÀG. / 16 €